Oikaisuvaatimus - Iisalmen ja Varkauden päivystyksen toiminnan muutokset 1.1.2027 alkaen

KH 09.11.2026
241/00.04.01/2026

Valmistelija

Kunnanjohtaja Jaakko Kuronen, puh. 040 661 6885

Toimivalta

Joroisten kunnan hallintosäännön 25 § mukaan kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa ja vastaa kuntalaissa säädetyistä tehtävistä. Ratkaisuvalta kunnille kuuluvista hallintosäännössä määrittelemättömistä tehtävistä on kunnanhallituksella, ellei asia ole valtuuston ratkaistava.

Hallintosäännön 25 § mukaan kunnanhallitus vastaa myös kunnan edunvalvonnasta. Hallintosäännön 3 § mukaan kunnanhallitus vastaa hyvinvointialueen kanssa käytävistä tehtävien hoitamiseen liittyvää yhteistyötä, tavoitteita ja työnjakoa koskevista neuvotteluista. Kunnanhallituksella on toimivalta päättää Joroisten kunnan puolesta tehtävästä oikaisuvaatimuksesta.

Asia

Pohjois-Savon hyvinvointialueen yleisten palveluiden lautakunta on 29.10.2026 § 100 päättänyt Iisalmen ja Varkauden päivystystoiminnan muuttamisesta 1.1.2027 alkaen.

Päätöksen mukaan palveluyksikkö Akuutin tuottama päivystystoiminta muutetaan kiirevastaanottotoiminnaksi ja toiminnan tuottaminen siirtyy sotekeskuksen vastuulle. Samalla paikallisen kiirevastaanoton aukioloaikoja supistetaan.

Joroisten kunta katsoo, että päätös merkitsee olennaista muutosta koko Pohjois-Savon päivystykselliseen palvelurakenteeseen. Päätöksen suhde aluevaltuuston palveluverkkotoimivaltaan ja R4-uudistuksen aikaisempiin päätöksiin on epäselvä. Lisäksi päätöksen taloudellisia, toiminnallisia ja alueellisia vaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi.

Hyvinvointialueesta annetun lain 142 §:n mukaan oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa sekä hyvinvointialueen jäsen. Edelleen hyvinvointialueesta annetun lain 3 §:ssä on säädetty, että kunta, joka sijaitsee hyvinvointialueen alueella, on hyvinvointialueen jäsen.

Oikaisuvaatimuksen perusteet

1. Päätöksentekotoimivalta ja palveluverkkoratkaisun luonne

Pohjois-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 35 § mukaan aluevaltuusto päättää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategiasta sekä vuosittaisesta hyvinvointialuetasoisesta palveluverkkosuunnitelmasta.

Hallintosäännön 42 § mukaan yleisten palveluiden lautakunta vastaa palvelujen järjestämisestä ja tuotannon ohjaamisesta sekä valtuuston ja hallituksen asettamien tavoitteiden toteuttamisesta. Lautakunnan tehtävänä on myös tehdä esityksiä valtuuston tai aluehallituksen päätettäviksi tulevista palveluasioista.

Joroisten kunta katsoo, että päivystysverkon supistaminen kolmesta palvelupisteestä yhteen palvelupisteeseen, on palveluverkkoratkaisu. Näin ollen yleisten palveluiden lautakunnalla ei ole toimivaltaa päätökseen.

Ratkaisussa ei ole kyse ainoastaan hallinnollisen järjestämisvastuun siirtämisestä. Päätös merkitsee Iisalmen ja Varkauden seudullisten päivystysyksiköiden toiminnan muuttamista

kiirevastaanotoiksi sekä paikallisen palvelun saatavuuden olennaista supistumista. Päivystyksellistä hoitoa keskittyy muutoksen seurauksena Kuopioon.

Kunnan näkemyksen mukaan tällaisen maakunnallisen palvelurakenteen muutoksen ratkaiseminen edellyttää aluevaltuuston toimivallan ja aiempien palveluverkkopäätösten nimenomaista tarkastelua.

2. Päätöksen suhde R4-uudistukseen

Aluevaltuusto on 5.5.2025 § 29 hyväksynyt erikoissairaanhoidon ja yliopistollisen sairaalan uudistuksen eli R4-ohjelman. Päätöksen lähtökohtana on ollut nykyisen toiminnan tehostaminen sekä Kuopion, Iisalmen ja Varkauden sairaaloiden muodostaman toiminnallisen kokonaisuuden kehittäminen.

Aluevaltuuston päätöksessä on todettu, ettei alueellista palveluntuotantoa heikennetä, vaan sitä kehitetään. Lisäksi Varkauden päivystyksen mahdollisen supistamisen on todettu edellyttävän erikoisalakohtaista selvitystä.

Aluehallituksen 1.6.2026 hyväksymässä R4-toimeenpanosuunnitelmassa Iisalmen ja Varkauden päivystystoiminnan osalta on kirjattu tarkasteltavaksi päivystyksellisen toiminnan järjestämisvastuu erityispalveluiden ja sotekeskusten välillä kesän 2026 kokemusten perusteella.

Toimeenpanosuunnitelman kirjaus järjestämisvastuun tarkastelusta ei sellaisenaan merkitse päätöstä päivystyksellisen palveluverkon olennaisesta supistamisesta eikä anna lautakunnalle toimivaltaa poiketa aluevaltuuston hyväksymistä palveluverkkolinjauksista.

Päätöksen valmistelussa olisi tullut yksilöidä, mihin aluevaltuuston päätökseen nyt toteutettava palvelutason muutos perustuu sekä miten aluevaltuuston edellyttämä erikoisalakohtainen selvitys on toteutettu.

3. Vaikutusten arvioinnin puutteellisuus

Hallintolain 31 § mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä.

Joroisten kunta katsoo, ettei päätöksen valmistelussa ole riittävästi arvioitu muutoksen vaikutuksia Varkauden sairaalan toiminnalliseen kokonaisuuteen.

Valmistelusta ei käy riittävän selvästi ilmi, miten päivystystoiminnan muuttaminen vaikuttaa sairaalan muuhun toimintaan, erityisesti vuodeosastotoimintaan, lääkäripalveluihin, erikoissairaanhoidon vastaanottoihin, diagnostisiin tukipalveluihin ja potilaiden jatkohoitoon.

Erityisesti on jäänyt epäselväksi, mitä potilasryhmiä voidaan jatkossa hoitaa Varkaudessa, mitä potilasryhmiä joudutaan ohjaamaan Kuopioon myös päiväaikaan ja miten tämä vaikuttaa Varkauden sairaalan kykyyn toimia seudullisena sairaalana.

Myöskään vaikutuksia vuodeosastojen potilaaksi ottamiseen, osastojen lääkäritukeen, potilassiirtoihin ja hoitoketjujen toimivuuteen ei ole osoitettu riittävän kattavasti.

Päätöksen vaikutuksia ei voida arvioida yksinomaan kiirevastaanoton aukioloaikojen tai nykyisten käyntimäärien perusteella. Arvioinnin tulee kattaa sairaalan koko toiminnallinen kokonaisuus ja ne palvelut, joiden toteuttaminen on riippuvaista päivystyksellisestä toiminnasta.

4. Potilasturvallisuus, saavutettavuus ja ensihoito

Joroisten kunnan asukkaiden kannalta Varkauden sairaala on keskeinen kiireellisen hoidon palvelupiste.

Muutoksen vaikutuksia on arvioitava erityisesti hoitoon pääsyn viiveiden, välimatkojen, potilaiden toimintakyvyn, ensihoidon käytettävyyden sekä KYSin päivystyksen kuormituksen näkökulmasta.

Valmistelussa olisi tullut osoittaa, miten muutos vaikuttaa ensihoidon tehtäväsidonnaisuuteen, kuljetuksiin ja vasteaikoihin sekä siihen, kuinka ensihoidon palvelutaso turvataan tilanteissa, joissa potilaita kuljetetaan aiempaa enemmän Kuopioon.

Samoin olisi tullut arvioida muutoksen vaikutuksia ikääntyneiden, lasten, pitkäaikaissairaiden ja muiden erityistä tukea tarvitsevien potilasryhmien hoidon saavutettavuuteen.

Yleisten palveluiden lautakunnan päätöksessä todetaan, ettei KYSin päivystyksen kuormituksen kasvua voida etukäteen tarkasti arvioida. Tämä epävarmuus korostaa tarvetta selvittää palveluketjun vaikutukset ennen pysyvää palvelurakenteen muutosta.

5. Taloudellisten vaikutusten epävarmuus

Päätöksen valmistelussa on arvioitu muutoksen vuotuiseksi nettosäästöksi noin 1,8–2,0 miljoonaa euroa.

Joroisten kunta katsoo, ettei valmistelusta ilmene riittävän läpinäkyvästi, miten säästöt muodostuvat koko hyvinvointialueen tasolla ja miten laskelmissa on huomioitu sotekeskusten lisäkustannukset, KYSin päivystyksen lisääntyvä kuormitus, ensihoito, potilassiirrot sekä muiden sairaalapalvelujen toiminnalliset muutokset.

R4-toimeenpanosuunnitelmassa on jo tunnistettu merkittäviä puutteita potilasvirtojen ja kustannustietojen vertailukelpoisuudessa sekä riski kustannusten siirtymisestä erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon.

Lisäksi on selvitettävä, miltä osin nyt esitetyt säästöt sisältyvät jo aikaisemmin hyväksyttyihin R4-uudistuksen säästötavoitteisiin ja miten mahdollinen päällekkäinen säästöjen huomioiminen on estetty.

Taloudellisten vaikutusten arvioinnissa on tarkasteltava hyvinvointialueen kokonaiskustannuksia eikä ainoastaan yksittäisten toimintayksiköiden kustannusten muutoksia.

6. Työllisyys- ja elinvoimavaikutukset

Päätöksen vaikutusten arvioinnissa ei ole riittävästi käsitelty muutoksen vaikutuksia Varkauden sairaalan henkilöstöön, työpaikkojen sijoittumiseen eikä seudulliseen elinvoimaan.

Varkauden sairaala on merkittävä seudullinen työpaikka ja palvelukeskittymä. Päivystyksellisen toiminnan muuttamisella voi olla välittömiä ja välillisiä vaikutuksia sairaalan henkilöstömäärään, osaavan henkilöstön saatavuuteen, työpaikkojen säilymiseen sekä muiden sairaalatoimintojen jatkuvuuteen.

Joroisten kunta katsoo, että näin merkittävän seudullisen palvelurakenteen muutoksen yhteydessä olisi tullut arvioida myös työpaikkoihin, työssäkäyntiin, alueen vetovoimaan ja elinvoimaan kohdistuvat vaikutukset.

Näiden vaikutusten arviointi on erityisen tärkeää tilanteessa, jossa palvelujen muutokset voivat heijastua laajemmin sairaalan toimintaedellytyksiin.

Oikaisuvaatimus

Joroisten kunta vaatii, että Pohjois-Savon hyvinvointialueen yleisten palveluiden lautakunnan 29.10.2026 § 100 tekemä päätös kumotaan toimivallan ylittämisen ja puutteellisen valmistelun perusteella.

Kunta vaatii, että:

1. Asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi.
2. Uudessa valmistelussa tehdään kaikki tässä oikaisuvaatimuksessa yksilöidyt selvitykset ja vaikutusten arvioinnit, jotka koskevat erityisesti päivystyksellisen palveluverkon muutosta, Varkauden ja Iisalmen sairaaloiden muuta toimintaa ja vuodeosastopalveluja, potilasturvallisuutta, palvelujen saavutettavuutta, ensihoitoa, todellisia nettokustannuksia sekä työllisyys- ja elinvoimavaikutuksia.

3. Asia saatetaan uudelleen valmistelun jälkeen Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaltuuston päätettäväksi hyvinvointialuetasoisena palveluverkkoratkaisuna.

Lisäksi kunta vaatii, että päätöksen täytäntöönpano keskeytetään välittömästi eikä päätöksen mukaisia palvelurakenteen muutoksia toteuteta ennen asian uutta käsittelyä toimivaltaisessa toimielimessä.

Kunta katsoo, että kysymys on vaikutuksiltaan merkittävästä hyvinvointialuetasoisesta palveluverkon muutoksesta, jonka ratkaiseminen kuuluu hyvinvointialueen hallintosäännön 35 § perusteella aluevaltuustolle. Yleisten palveluiden lautakunta on ylittänyt toimivaltansa päättäessään asiasta hallintosäännön 42 §:ään perustuen.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Jaakko Kuronen

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

1. tehdä Pohjois-Savon hyvinvointialueen yleisten palveluiden lautakunnan 29.10.2026 § 100 päätöksestä edellä esitetyn oikaisuvaatimuksen ja vaatia päätöksen kumoamista sekä asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi sekä
2. pyytää, ettei oikaisuvaatimuksen kohteena olevaa päätöstä panna täytäntöön ennen oikaisuvaatimuksen ratkaisemista.

Päätös